

Informacions dels óssos dels Pirineus

1996-97 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007

Anys 1996-1997

Óssos autòctons pirinencs del Bearn (Nucli Occidental):

A la zona del Bearn (Vall d'Aspe i d'Ossau) a França prop de la vall aragonesa d'Hecho hi ha la darrera població d'óssos autòctons pirinencs. La població estimada és d'entre 4 i 5 exemplars però el problema és que només hi ha una femella i per tant la seva supervivència és impossible si no hi ha un reforçament de la població.

En aquest sentit es va acordar un reforçament amb 2 femelles eslovenes però finalment problemes de caire polític relacionals amb la Xarxa Natura 2.000 van fer que aquest reforçament quedés aturat.

Óssos autòctons: **Papillon** (mascle), **Camille** (mascle), **Cannelle** (femella), "**Aspe oeste**" sexe sense determinar.

El projecte LIFE de reintroducció de l'ós bru: 1996-1997

Donada la crítica situació en que es trobava l'espècie i degut a que es tracta d'una espècie declarada prioritària de protecció per la Unió Europea, els governs de Catalunya, Aragó, Navarra, Espanya i França van signar un Projecte LIFE amb la pròpia Unió Europea.

El programa LIFE és el mecanisme comunitari per finançar els diferents projectes de conservació d'espècies. Al desembre de 1993 va ser aprovat el programa LIFE "Gran Fauna Pirinenca Amenaçada" que tenia com a objectiu la conservació i el reforçament de tres espècies emblemàtiques i molt amenaçades: l'ós bru, el trençalòs i la cabra salvatge dels Pirineus.

En el cas de l'ós bru, l'objectiu central del Projecte LIFE era conèixer la possibilitat d'establir una població viable d'óssos al Pirineu i que la seva conservació a llarg termini fos compatible amb les activitats humanes que es desenvolupen sobre el mateix territori. El programa pilot és la primera fase de tot el programa LIFE/ÓS BRU i va consistir en l'alliberament i seguiment de 3 exemplars durant el 1996 i 1997.

Per determinar l'origen es van fer estudis genètics de les diferents poblacions europees d'óssos bruns. El resultat va ser que de les poblacions europees que tenien prou nombre d'óssos que permetia traslladar-ne alguns exemplars al Pirineu, els més semblants a l'ós bru del Pirineu eren els óssos eslovens

L'alliberament va ser al municipi de Melles molt a prop de la Val d'Aran i els óssos alliberats van ser els següents:

GIVA

Alliberada el 19 de maig de 1996 procedent d'Eslovènia. Tenia llavors 4 anys. És el primer ós alliberat en el marc del Projecte LIFE.

En arribar als Pirineus Giva ja estava prenyada i durant l'hivern de 1996-97 donà a llum dos cadells.

Durant el primer any va explorar i utilitzar una zona molt extensa (va arribar a Naorte al nord de la Vall de Cardós), mentre que l'any següent va romandre en un territori molt més reduït a la Val d'Aran. Fet normal en el cas de femelles amb cries

Melba

Alliberada el 6 de juny de 1996 procedent d'Eslovènia. Tenia 5 anys.

Com l'óssa Giva Durant el primer any va utilitzar una zona molt extensa, mentre que l'any següent va romandre en un territori molt més reduït.

Durant l'hivern de 1996-97 donà a llum tres cadells, ja que també venia prenyada d'Eslovènia. Va ser abatuda per un caçador el 27 de setembre de 1997, quan tant sols tenia 5 anys.

De les tres cries que tenia: una es va perdre (és possible que morís) i les altres dues van sobreviure pel seu compte tot i la falta de la mare quan encara no tenien ni un any.

Pyros

Alliberat el 2 de maig de 1997 procedent d'Eslovènia. Mascle de 235 kg. i 2,25 m d'alt (de peu). D'uns 8 anys d'edat en el moment de l'alliberament.

Els tres óssos, en ser alliberats, duïen un collar emissor de senyals acústiques captades des de satèl·lit per poder establir coordenades sobre un mapa, amb un error màxim de 100 metres. Tot i això degut als grans desplaçaments d'aquest animals a vegades calia una avioneta per localitzar-los. Les dades recollides han permès estudiar el comportament de l'ós en el seu nou hàbitat.

Al 1.997 les dues femelles es van reproduir (venien prenyades d'Eslovènia). L'óssa Giva va tenir 2 cadells i l'óssa Melba en va tenir 3. La reproducció dels animals alliberats va demostrar que s'havien adaptat perfectament al seu nou hàbitat ja que una óssa només te descendència si està

be de salut i ben alimentada. Malauradament al setembre de 1.997 un caçador francès va matar l'ósca Melba. En un primer moment es va témer per la vida dels seus cadells però posteriorment es va demostrar que com a mínim dos d'ells havien sobreviscut.

Les zones més freqüentades pels óssos van ser la Val d'Aran i el nord de les comarques del Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça.

El Projecte de reintroducció d'aquest mític animal ha quedat temporalment aturat per la pressió que ha fet una part de la població del Pirineu. Aquesta oposició en cap cas ha estat majoritària i ha estat afavorida per la mala actuació de la Generalitat de Catalunya que tot i ser una part signant del projecte va actuar com si no tingués res a veure. Això va fer que hi hagués una manca molt important d'informació sobre el Projecte, manca d'acords amb la població local i manca d'inversions dels diners en les comarques concernides. Evidentment aquesta mala gestió va ser aprofitada per la minoria contrària a l'ós i a tot el que soni a conservació per justificar les seves posicions.

Potser no s'ha explicat suficientment casos com el de la Serralada Cantàbrica que amb una població d'uns cent óssos, es fa servir l'ós com a atractiu d'un turisme de natura amb gran èxit, o el cas del Parc Nacional dels Abruzzo al centre d'Itàlia amb una població d'uns 90 óssos i amb uns 2 milions de visitants a l'any. També es força exitós el cas dels Parcs de Canadà amb una població de centenars d'óssos i amb uns 9 milions de visitants. En tots aquests indrets l'acceptació de l'ós és total.

Antecedents històrics

La història de l'ós del Pirineu ha estat la història d'un extermini. A principis de segle l'ós bru era present a tota la serralada pirinenca però la persecució que va patir per part de l'home l'ha portat a estar en greu perill d'extinció. Al 1937 es calcula que quedaven a tot el Pirineu al voltant de 180 óssos. Al 1952 el nombre s'havia reduït a 100 óssos. Al 1971 tan sols vivien entre 30 i 40 exemplars.

En els darrers segles s'han matat milers d'óssos al Pirineu per exemple en una sola vall francesa, la Vall d'Ossau, entre el 1545 i el 1943 els registres de l'època indiquen que es van matar 640 exemplars però s'estima que els óssos morts hauria estat el doble ja que molts no s'enregistraven. A Andorra entre els 1520 i el 1854 els registres indiquen 537 óssos abatuts però la xifra real hauria estat molt més elevada.

La davallada en el nombre d'óssos s'ha degut a la persecució directe i implacable per part de l'home envers aquesta espècie. Per aniquilar els óssos no es van estalviar esforços i es van fer servir des d'armes de foc, verins i fins i tot explosius. En l'extermini dels óssos va participar també l'administració ja que en el passat el considerava un animal altament danyí i premiava les seves morts.

Pel que fa al Pirineu Central (Val d'Aran, Pallars Sobirà i Luixonès) al 1984 havien entre 7 i 8 exemplars. Al 1990 es va matar un ós a la Val d'Aran però aquest fet es va amagar com tantes altres vegades. En aquest sector es va detectar l'últim rastre a la Val d'Aran al 1994 a Bausen (Baix Aran) i al Pallars Sobirà entre el 1993 i el 1995 depenent de les fonts a l'Alt Aneu (Vall de Montgarri) per tant no es pot descartar que quedi algun exemplar autòcton en aquesta àrea o bé que s'hagi reproduït amb els óssos alliberats el 1996 i 1997 en el marc del projecte LIFE.

Podem afirmar doncs que tot i que en un nombre molt reduït l'ós bru no ha deixat de viure en el Pirineu central. Tota aquesta informació es pot consultar al llibre "L'ós del Pirineu: crònica d'un extermini" del periodista Eugeni Casanovas (Pagès editors).